

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Kripos

Deres referanse:
21/20558-4

Vår referanse:
21/2777 - 14

Dato:
26.03.2021

Høringsuttalelse - veileder om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt

Det vises til høring fra Justis- og beredskapsdepartementet av 15. februar 2021 om utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen, med tilhørende brev fra Politidirektoratet av 23. februar 2021. I brev av 4. mars 2021 ber direktoratet om at det særlig gis tilbakemelding på omtalen av helsepersonells opplysningsrett og opplysningsplikt, samt om omtalen av politiets hjemler til å kunne utlevere opplysninger til private gir tilstrekkelig veiledning.

Direktoratet har bedt om å motta innspill innen 22. mars 2021. Vi beklager at denne fristen er oversittet med flere dager.

Nedenfor følger Kripos' merknader til utkastet til veileder. Det gis innledningsvis noen generelle merknader, deretter følger merknadene systematikken i utkastet.

Generelle merknader

Kripos synes at det er nyttig med en samlet oversikt over rettsreglene om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt i forvaltningen, som kan tjene som et oppslagsverk for disse temaene. Det forelagte utkastet til veileder fremstår som grundig og gjennomgående lett forståelig. Vi tror at det vil være til stor nytte i praksis.

Samtidig mener vi at det er enkelte tema i utkastet til veileder som med fordel kunne vært omtalt noe grundigere. Dette er tema hvor vi erfarer at det i praksis ofte oppstår usikkerhet i forvaltningen, og hvor det ikke nødvendigvis er så lett for den enkelte forvaltningsansatte å skaffe seg mer utfyllende informasjon om hva rettsreglene innebærer i praksis. Vi tenker at

---

Kripos

det kan være hensiktsmessig med noen praktiske eksempler under flere av disse punktene for å gjøre veilederen lettere tilgjengelig. I tillegg mener vi at det gjennomgående er viktig å presisere hvem det eventuelt skal meldes til i situasjoner der det foreligger varslings- eller avvergingsplikt.

Det er gitt en nokså ryddig og lett tilgjengelig oversikt over reglene om varslings- og avvergingsplikt. Slik veilederen er bygget opp, kan det imidlertid være noe vanskeligere for ansatte i forvaltningen å få rask oversikt over hvilke muligheter for informasjonsdeling med politiet som gjelder når en straffesak allerede er under etterforskning. Vi savner at dette er bedre redegjort for.

Utkastets struktur

Utkastet er delt inn i 9 kapitler, hvor opplysnings- og varslingsplikter omtales i kapittel 2, omfanget av taushetsplikten i kapittel 4 og 5, og anledning til å dele taushetsbelagte opplysninger i kapittel 6 – 9. Slik Kripos ser det, vil det være mer naturlig å omtale omfanget av taushetspliktsbestemmelsene først, og deretter beskrive bestemmelsene om opplysnings- og varslingsplikt og opplysningsrett. Det vises her til punkt 1.1. hvor det fremkommer at veiledningen skal kunne leses av personer uten juridisk bakgrunn. For personer som ikke har god kunnskap om taushetspliktsreglene fra før antar Kripos at det vil være mest pedagogisk at fremstillingen av taushetspliktsreglene kommer innledningsvis i veiledningen.

Til punkt 2.2.1 Avvergingsplikt etter straffeloven § 196

Det bør presiseres at den *primære avvergingshandlingen* er melding til politiet, selv om avverging også kan skje 'på annen måte'. Dette kan blant annet være ved melding til annen relevant myndighet – f.eks. barnevernet. Her påhviler det imidlertid melderens et ansvar for å vurdere konkret hva som er tilstrekkelig for å avverge faren, og i noen tilfeller kan situasjonen være slik at både politiet og barnevernet bør varsles.

Til punkt 2.2.2 Særlig om avverging av mishandling i nære relasjoner

Det kan med fordel presiseres at bestemmelsen primært tar sikte på mishandling som strekker seg over tid, men at den ikke begrenser seg til det. Også enkelttilfeller kan omfattes såfremt krenkelsen er 'alvorlig'.

Det bør videre presiseres at bestemmelsen omfatter mange og svært ulike former for krenkelser – både fysiske og psykiske. Lovteksten nevner vold, tvang, frihetsberøvelser, trusler og andre krenkelser. Sistnevnte kan for eksempel være seksuelle krenkelser, brudd på besøksforbud o.a. Etter omstendighetene kan også vanskjøtsel og mangel på nødvendig stell og pleie (grov omsorgssvikt) rammes av bestemmelsen. Dette er relevant for bl.a. helsevesenet, som ikke sjelden mottar informasjon om barn som lever under grov omsorgssvikt uten at det er tale om fysisk vold.

Til punkt 2.4 Plikt til å varsle barnevernet om at barn blir utsatt for omsorgssvikt eller viser alvorlige adferdsvansker (barnevernloven § 6-4)

Det er uklart om opplistingen av hjemler i særlovgivningen på side 16 er ment å være uttømmende. Det bør tydeliggjøres. Dersom opplistingen er ment å være uttømmende, bør det inntas en henvisning til politiregisterforskriften §§ 10-3 og 10-4 og eventuelt § 10-16. Det

bemerkes for øvrig at henvisningen til barnehageloven § 22 ikke er riktig. Utleveringsplikten følger av barnehageloven § 46.

Til punkt 2.5 Helsepersonells plikt til å varsle nødetater (helsepersonelloven § 31)

Omtalen av dette punktet kunne med fordel vært noe mer utfyllende. Det fremkommer at helsepersonelloven § 31 må ses i sammenheng med bl.a. bestemmelsen om avvergingsplikt etter strl. § 196, men at helsepersonelloven § 31 går lenger enn strl. § 196. Ordlyden gir imidlertid relativt lite veiledning og etter vår erfaring byr denne bestemmelsen i praksis på en del tvil og usikkerhet blant helsepersonell – særlig hvordan den skal tolkes, sett opp mot strl. § 196.

Vi mener derfor at det vil være hensiktsmessig å si noe nærmere om denne bestemmelsen, kanskje med noen korte, praktiske eksempler på situasjoner som ikke rammes av avvergingsplikten etter strl. § 196, men som likevel kan utløse en varslingsplikt etter helsepersonelloven § 31.

Til punkt 4.1 Taushetspliktregler i forvaltningsloven – sammendrag

Politiets taushetsplikt om opplysninger av operativ karakter følger av politiregisterloven § 23 første ledd, ikke av taushetspliktbestemmelsene i forvaltningsloven som punktet handler om. Det foreslås derfor at andre setning i første avsnitt fjernes.

Til punkt 4.4.1 Personlige forhold

Omtalen av hva som skal anses som personlige forhold bør etter Kripos' syn være mer omfattende. Det vises til veilederen til offentlighetsloven¹ side 79, hvorfra det hitsettes:

I vurderinga av om opplysningar er omfatta av teieplikt eller ikkje, må ein mellom anna leggje vekt på om opplysningane – åleine eller saman med andre tilgjengelege opplysningar – kan skade eller utlevere ein person, om opplysningane er gitt i trumål, og om utlevering kan skade tilliten til forvaltninga, slik at det blir vanskeleg å hente inn naudsynte opplysningar i framtidige saker. Vidare må ein leggje vekt på kva interesse ålmenta har i å gjere seg kjent med opplysningane.

Dette avsnittet gir god veiledning om temaer som kan være aktuelle i en vurdering av hvorvidt en opplysning er underlagt taushetsplikt, og kan med fordel inntas i sin helhet i det foreliggende utkastet. For øvrig viser vi til vår høringsuttalelse til NOU 2019: 5.²

Til punkt 4.4.1.1 Personopplysninger som normalt ikke er taushetsbelagt

Utkastet til veileder inneholder informasjon at en bopelsadresse vil være taushetsbelagt dersom personen som bor der bor på skjult adresse. Begrepet "skjult adresse" brukes i barnevernloven § 4-19 vedrørende saker om omsorgsovertakelse som hvor fylkesnemnda kan bestemme at foreldrene ikke skal ha rett til å vite hvor barnet er, men Kripos antar at begrepet kan være relativt ukjent utenfor barnevernsektoren. Politiet og barnevernet kan etter folkeregisterloven § 10-4 annet ledd beslutte at adresseopplysninger og andre

---

¹ Veileder fra Justis- og politidepartementet G-2009-419 (G-0419).

² Brev fra Kripos til Politidirektoratet av 18.11.2019

geolokaliserende opplysninger kan sperres i folkeregisteret. I deler av forvaltningen er således "sperret adresse" et innarbeidet begrep.

Kripos foreslår på denne bakgrunn at den aktuelle setningen i veilederen erstattes med følgende: *Dersom det er fattet vedtak om sperret adresse i henhold til folkeregisterloven § 10-4 eller beslutning om skjult adresse i henhold til barnevernloven § 4-19 vil adresseopplysningene være underlagt taushetsplikt.*

Til punkt 5.3 Samtykke fra den som har krav på taushet

Det vises til personvernforordningen artikkel 7 nr. 1 som fastslår at det er den behandlingsansvarliges ansvar å kunne påvise at den registrerte har samtykket til behandling av opplysninger. Det bør således inntas en anbefaling i veilederen om at samtykke skal være skriftlig i den grad det er mulig.

Til punkt 8.5.5.2 Begrensninger i taushetsplikten – helsepersonelloven § 23

Det bør for ordens skyld presiseres at det bestemmelsen åpner for er en opplysningsrett.

Til punkt 8.5.5.2.4 Tungtveiende private eller offentlige interesser (§ 23 nr. 4)

Politidirektoratet har bedt om særlig tilbakemelding om dette punktet i brev av 4. mars 2021.

Helsepersonelloven § 23 nr. 4 er i praksis svært viktig for helsepersonells informasjonsdeling med politiet og barnevernet uten hinder av taushetsplikt. Vi mener derfor at omtalen også her med fordel kunne vært mer utfyllende.

Det fremkommer under omtalen av dette punktet at helsepersonells rett til å gi opplysninger etter denne bestemmelsen også går lenger enn f.eks. avvergingsplikten i strl. § 196, men det er ikke sagt noe nærmere om hva dette innebærer. Hva kan være 'tungtveiende private eller offentlige interesser' som gir rett til informasjonsdeling? Hensynene som taler for å meddele ellers taushetsbelagte opplysninger må etter ordlyden veie vesentlig tyngre enn hensynet som taler for å bevare taushet. Nødrett omfattes ifølge forarbeidene av dette unntaket, men det omfatter flere forhold enn det som ligger innenfor plikten til å varsle for å avverge alvorlige skader, jf. helsepersonelloven § 31. Vi mener at det bør utdypes hva som ligger i dette, gjerne med noen praktiske eksempler.

Til punkt 8.11.1.3 Politiregisterlovens regler om taushetsplikt

Taushetsplikten etter politiregisterloven § 23 første ledd omfatter flere opplysninger enn taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13, ettersom fvl. § 13 tredje ledd om hvilke opplysninger som ikke regnes som personlige forhold er ikke gjengitt i politiregisterloven § 23.³ Dette bør fremgå av veilederen.

Til punkt 8.11.2.5 Forebygging av lovbrudd

Den behandlingsansvarlige har anledning til å delegere adgangen til å beslutte utlevering etter politiregisterloven § 27. Kripos er behandlingsansvarlig for 17 av 19 sentrale politiregistre, jf.

---

³ Se også Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) merknader til § 23.

politiregisterforskriften del 11, og har delegert adgangen til å beslutte utlevering etter politiregisterloven § 27 til det enkelte politidistrikt. Etter Kripas' syn kan avsnittet om hvem som kan beslutte utlevering fjernes fra denne veilederen. Informasjon om hvem som kan beslutte utlevering er tilgjengelig for politiansatte i politiets interne instruksjoner og rutiner. Alternativt bør det inntas i veilederen at det er anledning til å delegere beslutningsmyndigheten.

Til punkt 8.11.2.6 Vandelskontroll

Kripas foreslår at avsnittet om vandelskontroll fjernes. Politiattester er et særskilt område som faller utenfor politiets generelle utleveringshjemler i politiregisterloven kapittel 6. Avsnittene om politiattester hører således ikke tematisk hjemme i en veileder om utlevering. Politiattester utleveres som hovedregel til den registrerte selv. Ordningen med politiattester er således mer en innsynsvariant enn en utleveringsvariant. Vandelskontroll utenfor politiattestinstittet vil derimot medføre utlevering av opplysninger, men utleveringer for slike formål er som hovedregel hjemlet i politiregisterloven § 30, og kan eventuelt omtales i tilknytning til punkt 8.11.2.7.

Til punkt 8.11.2.7 Hindre at virksomhet blir utøvd på en uforsvarlig måte

Politidirektoratet har bedt om særlig tilbakemelding på dette punktet i brev av 4. mars 2021.

Omtalen av politiets anledning til å utlevere opplysninger etter politiregisterloven §§ 30 og 31 kan etter Kripas' syn med fordel utvides noe. I henhold til politiregisterforskriften §§ 9-6 og 9-7 skal det gjennomføres en nødvendighetsvurdering, jf. politiregisterforskriften § 4-2, før opplysninger utleveres. I nødvendighetsvurderingen skal det legges vekt på blant annet om mottakeren vil settes i stand til å treffe en riktigere eller mer velbegrunnet avgjørelse, eller utføre en mer effektiv og hensiktsmessig tjeneste enn om de ikke hadde mottatt opplysningene. Dette bør fremkomme i veilederen. Videre er det gitt begrensninger i adgangen til å utlevere opplysninger etter politiregisterloven §§ 30 og 31 i politiregisterforskriften del 11. Blant annet kan opplysninger fra politioperativt register ikke utleveres etter politiregisterloven §§ 30 og 31, jf. politiregisterforskriften § 53-8.

Det foreslås videre at politiets informasjonsplikt ved utleveringer, jf. politiregisterloven § 48 og politiregisterforskriften kapittel 12, omtales kort. Kripas foreslår følgende formulering:

Ved utlevering av opplysninger i henhold til politiregisterloven §§ 30 og 31 skal den registrerte som hovedregel informeres om at det er utlevert opplysninger, jf. politiregisterloven § 48 første ledd. Det er gitt unntak fra informasjonsplikten i politiregisterloven § 48 annet ledd. Nærmere regler om informasjonsplikten er fastsatt i politiregisterforskriften kapittel 12.

Til punkt 9.1 Deling av opplysninger etter forvaltningsloven

Kripas antar at femte avsnitt andre setning skal lyde: Det er riktignok et problem her at en part som får slike opplysninger om andre, ikke kan pålegges en straffsanksjonert taushetsplikt [...].

Til punkt 9.3 Barnebortføring

Kripos mener at politiets behandling av opplysninger i forbindelse med barnebortføringer også bør fremgå av veilederen. SIS-loven § 6 jf. § 7 gir politiet adgang til å registrere personopplysninger om barnebortførere og savnede barn. Dette er opplysninger som gjøres tilgjengelig for politiet i Schengenområdet i forbindelse med etterlysning av barn og/eller barnebortførere i barnebortføringssaker.

Til punkt 9.4 Internasjonalt rettslig samarbeid

Kripos bemerker at punkt 9.4 om internasjonalt (straffe)rettslig samarbeid fremstår som noe mangelfullt. Det er politiregisterloven § 22, jf. § 26 som regulerer om opplysninger i straffesak og politiregister kan utleveres til utlandet. De mest sentrale vilkår loven stiller for utlevering av opplysninger til utlandet, herunder kravet om forholdsmessighet, bør fremgå i veilederen.

Forholdet mellom utleveringsloven § 23a og politiregisterloven kunne også med fordel vært omtalt, herunder at dersom det etter politiregisterloven ikke anses å være hjemmel til utlevering av opplysningene, kan rettsanmodningen ikke etterkommes etter utleveringsloven § 23a nr. 1 ("så vidt mulig etterkommes").

Videre mener Kripos det kan være grunn til å presisere at det etter norsk rett i utgangspunktet ikke er et vilkår for å yte rettslig bistand at norske myndigheter mottar en rettsanmodning, med noen viktige unntak (herunder rettslige avhør, fjernavhør fra en norsk domstol, å pålegge vitner møte- eller forklaringsplikt og bruk av tvangsmidler). Det vises for øvrig til Anne Grøstad Internasjonalt strafferettslig samarbeid, Cappelen Damm Akademisk 2020, del IV.

Kripos savner også omtale av norske judisielle myndigheters muligheter til å be om opplysninger fra utlandet; vanligvis gjennom rettsanmodning. Det bør fremgå at det vil bero på mottakerlandets nasjonale regler om de kan utlevere disse opplysningene til Norge, og at det ikke bør anmodes om opplysninger som det ikke er anledning til å innhente i Norge etter norsk rett.

Til punkt 9.5 Politiet

Kripos bemerker at også dette punktet er overfladisk behandlet. Det savnes en noe bredere gjennomgang av vilkårene i politiregisterloven, særlig at det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering før utlevering av opplysninger kan skje.

Utlevering til utlandet utenfor straffesak er ikke nevnt i veilederen. Kripos viser til at utlevering av opplysninger til utlandet utenfor straffesak også er praktisk viktig. Det kan derfor skape misforståelser dersom veilederen kun omtaler utlevering i straffesak. Vi har derfor utformet et forslag til nytt fjerde avsnitt i punkt 9.5. som omtaler dette kort:

Også utenfor straffesak kan opplysninger utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhets- og etterretningstjenester for å avverge eller forebygge lovbrudd eller dersom det er nødvendig for å verifisere opplysningene. Slik utlevering er underlagt en del begrensninger, som varierer med om mottakerlandet er underlagt direktiv (EU) 2016/680 eller ikke, jf. politiregisterforskriften del 12. Også bindende konvensjoner eller avtaler kan åpne for slik utlevering.

Kripos mener også at Interpol og Europol med fordel kan nevnes som de mest vanlige kanalene for utveksling av opplysninger i politisporet med andre utenlandske politimyndigheter. Det bør da også nevnes at slik utveksling skjer gjennom Kripos, og at det enkelte distrikt kan henvende seg til Kripos for å få sendt forespørsel om innhenting av informasjon. Det nordiske politisamarbeidet bør også nevnes, hvor politidistriktene kan ta direkte kontakt med sine kollegaer i Norden.

Med hilsen

Ketil Haukaas

Assisterende Sjef Kripos

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.